

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра міжнародного та європейського права

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
Силабус навчальної дисципліни

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Освітня програма	Бакалавр права https://univer.km.ua/sites/default/files/.pdf
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	Денна
Рік підготовки, семестр	2 курс, 4 семестр
Обсяг дисципліни	3,5 кредитів ЄКТС / 105 годин, у тому числі, самостійної роботи – 59 години, лекційних – 26 годин, семінарських – 20 годин
Форма семестрового контролю	Екзамен
Мова викладання	Українська
Інформація про викладачів	<p>Лекції, консультації: Черняк Олена Юріївна - професорка кафедри міжнародного та європейського права, кандидат юридичних наук, професорка Електронна адреса: chernyack.lena@gmail.com ORCID: https://orcid.org/0000-0001-5104-6648 GoogleScholar: https://scholar.google.com/citations?user=GWLj_NAAAAAJ Academia.edu: https://independent.academia.edu/OlenaCherniakUA Тел.: 0979424296 (робочі дні з 09.00 до 17.00)</p> <p>Семінарські заняття, консультації: Кірик Алла Юріївна - доцент кафедри міжнародного та європейського права, доктор філософії з права, доцент. alla_kiruk@univer.km.ua https://univer.km.ua/profile/kiryk-alla-yuriyivna Профілі у наукових базах даних: ORCID: https://orcid.org/0000-0002-0729-5986</p>

	GoogleScholar: https://orcid.org/0000-0002-0729-5986 ResearcherID: https://publons.com/researcher/AAE-5512-2020
Розміщення курсу	Google classroom «Право Європейського Союзу» https://classroom.google.com/u/1/c/NzU3NDkzOTc5MjEy
Консультації	Офлайн консультації: згідно із затвердженим розкладом; Онлайн консультації: за попередньою домовленістю електронною поштою та Google meet у робочі дні з 9.00 до 17.00; Консультації до екзамену: напередодні екзамену згідно із затвердженим розкладом.

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	<p style="text-align: center;"><u>Загальні компетентності</u></p> <p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p style="text-align: center;"><u>Спеціальні компетентності</u></p> <p>СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.</p>
Програмні результати навчання	<p>РН2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини. РН4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу. РН8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права. РН10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології. РН19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів. РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.</p>
Місце дисципліни в логічній схемі	<p>Для успішного опанування дисципліни студенти повинні володіти знаннями навчальних дисциплін - Міжнародне публічне право, Міжнародно-правові механізми захисту прав людини Знання цієї навчальної дисципліни слугуватимуть базою для подальшого вивчення дисциплін: Міжнародне приватне право.</p>
Зміст навчальної дисципліни	<p>Тема 1. Виникнення та розвиток Європейського Союзу Тема 2. Поняття та види компетенції Європейського Союзу Тема 3. Поняття та класифікація джерел права Європейського Союзу Тема 4. Правовий статус людини і громадянина в Європейському Союзі Тема 5. Інституційна система Європейського Союзу Тема 6. Прийняття та виконання рішень в Європейському Союзі Тема 7. Основні свободи внутрішнього ринку Європейського Союзу Тема 8. Правове регулювання фінансових відносин в Європейському Союзі</p>

	<p>Союзи</p> <p>Тема 9. Спільні політики на напрямки діяльності Європейського Союзу</p> <p>Тема 10. Право зовнішніх зносин Європейського Союзу</p> <p>Тема 11. Історичні та політичні передумови процесів інтеграції України та Європейського Союзу</p>
<p>Рекомендовані джерела для вивчення навчальної дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Основні джерела</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Європейське право: право Європейського союзу: підручник: у трьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова. К. : Ін Юре, 2015. Кн. перша: Інституційне право Європейського союзу / В. І. Муравйов, О. М. Шпакович, О. М. Лисенко, О. В. Святун. К. : Ін Юре, 2015. 312 с. URL : https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2bac_pravo/833-----1.pdf 2. Європейський Союз у міжнародних відносинах: навч. посіб. / В.В. Копійка, С. О. Маковський, М. А. Миронова; за ред. В. В. Копійки. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2021. 560 с. URL: https://e-learning.iir.edu.ua/pluginfile.php/26416/mod_book/chapter/958/EU%20i%20IR.pdf?time=1644398263399 3. Ковалів М. В. Основи права Європейського Союзу: навчальний посібник / Ковалів М. В., Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 212 с. URL : https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3227 4. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу URL : www.minjust.gov.ua/file/23491 5. Право Європейського Союзу : підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакулєнко, Ван Елсувєге П. та ін.]; за ред. Р. А. Петрова. Вид. 10-те, змінєне і допов. Харків : Право, 2021. 442 с. URL : https://www.academia.edu/46888129/Право_Європейського_Союзу_Підручник_10_є_видання 6. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 року. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2014. №40. Ст. 2021 7. Інституційна система ЄС : навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, Н. М. Рудік. – 2-ге вид., перероб. і доп. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2021. 226 с. URL: https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/163158/%d0%9f%d1%80%d0%be%d0%ba%d0%be%d0%bf%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%206%d0%86%d0%bd%d1%81%d1%82.%20%d1%81%d0%b8%d1%81%d1%82%d0%b5%d0%bc%d0%b0_Prokopenko_2021%20%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y 8. Договір про Європейське Співтовариство вугілля і сталі (1951р.) <i>Верховна Рада України. Законодавство України</i>. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_026 9. Договір про Європейське Економічне Співтовариство (1957р.) [<i>Верховна Рада України. Законодавство України</i>. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_017

10. Договір про Європейський Союз. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029/ed20050101
11. Договір про Європейське Співтовариство з атомної енергії (1957р.) *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_027
12. Єдиний Європейський Акт (1986р.) *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_028
13. Договір про Європейський Союз (1992р.) (Маастрихтська Угода) *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029/ed20050101
14. Амстердамський Договір (1997р.) *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://web.archive.org/web/20120829111957/http://www.eurotreaties.com/amsterdamtreaty.pdf>
15. Ніщський Договір (2001р.) *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_261
16. Лісабонський Договір (2007р.) *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029?lang=en
17. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами 27 червня 2014 року. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

Допоміжні джерела

1. Ministers discuss EDA analysis on defence investment gaps. URL: <https://eda.europa.eu/news-and-events/news/2022/05/17/ministers-discuss-eda-analysis-on-defenceinvestment-gaps>
2. Questions and Answers: Defence Investment Gaps and measures to address them. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_22_3144
3. The EU's Defence Technological and Industrial Base. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EXPO_ID_A\(2020\)603483](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EXPO_ID_A(2020)603483)
4. Баймуратов М. О. Модифікації державного суверенітету в умовах європейської інтеграції в контексті взаємовідносин Європейського Союзу з державами-членами : монографія / М. О. Баймуратов, Ю. С. Хоббі. Суми : Університет. кн., 2013. 300 с.
Бережна К. В. Європейська комісія в інституційному механізмі Європейського Союзу. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2015. Вип. 6. С. 126-131.
5. Божко В. М. Порівняльно-правовий аналіз особливостей проходження публічної служби в Україні та Європейському Союзі. *Приватне та публічне право*. 2018. №3. С.84-90.
6. Бортник Н. Гармонізація законодавства України і європейського союзу про адміністративну відповідальність у

сфері трудової міграції. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*, 2017. № 861. С. 232–240.

7. Булижин І. В. Правове регулювання процедур банкрутства у країнах Європейського Союзу. *Приватне та публічне право*. 2017. № 4. С. 44-48.
8. Ватрас В. А. Правова природа регламентів та директив Європейського Союзу, які врегульовують приватно-правові відносини (в контексті їх імплементації в законодавство України). *Проблеми цивільного та господарського права*. Випуск 4. Ч. 1. 2022. С.117-122. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_1/19.pdf.
9. Грицаєнко Л.Л. Інституційний механізм Європейського Союзу: автореф. дис канд. юрид. наук : 12.00.11 ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2010. 19 с.
10. Губанов О. О. Правова доктрина як елемент правової системи Європейського Союзу: її місце та зв'язок з іншими елементами. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2015. Вип. 4(1). С. 24-28.
11. Димінська О.Ю. Проблеми визначення компетенції ЄС для здійснення уніфікації європейського договірного права. *Університетські наукові записки*. 2015. №2 (54). С. 250-257
12. Добрянський С. До характеристики юридичного гарантування прав людини у Європейському Союзі. *Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини*. 2016. Вип. 38. С. 233–245.
13. Дракохруст, Т. В. Проблеми інституту громадянства у міжнародному праві. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. №4. С.428-431.
14. Європейський Союз і Україна: особливості взаємовідносин на сучасному етапі / НАПрН України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Х. : Оберіг, 2012. Вип1. 76с.
15. Європейські студії у фінансах : навч. посіб. / І. О. Школьник, А. Ю. Семенов, В. М. Кремень та ін. ; за заг. ред. І. О. Школьник, А. Ю. Семенова. Суми : *Сумський державний університет*, 2017. 214 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/63410/1/Shkolnyk_ievropeiski.pdf
16. Задорожна С. Правове регулювання співробітництва правоохоронних органів в рамках ЄС. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. Том 2, № 74 (2022)*. С. 155-160. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/273515/268893>
17. Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу : монографія / НАПрН України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування ; за заг. ред. І. В. Яковюка. К. : Ред. журн. «Право України» ; Х. : Право, 2013. Вип. 14. 208с.
18. Кикоть П. В. «Вільне небо» між Україною та Європейським Союзом: удосконалення правового регулювання ринку авіаційних перевезень. *Науковий вісник Національної академії*

внутрішніх справ. 2018. № 1. С. 351-359.

19. Кірик А.Ю. Особливості функціонування вільного руху товарів в Європейському Союзі. *Економіка. Фінанси. Право*. 2023. № 8. С. 64-67.
20. Кірик А.Ю. Реформування інституційної системи Європейського Союзу за Лісабонським договором. *Університетські наукові записки*, 2021. Спецтема 293 «Міжнародне право». С. 175-186
21. Коваленко Я. І. Аналіз діяльності органів європейського союзу, до компетенції яких входить захист прав людини. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2018. № 1. С. 184-190.
22. Комарова Т. В., Трагнюк О. Я., Яковюк І. В. Право Європейського Союзу (в питаннях і відповідях) : навч.-довід. посібник / за заг. ред. І. В. Яковюка. Харків: Прав, 2019. 178 с.
23. Кондратюк С. Лісабонський договір і формування спільного європейського простору / С. Кондратюк. *Віче : Теоретичний і громадсько-політичний журнал*. 2011. № 2. С. 2-4.
24. Кубатко О. В., Пімоненко Т. В. Торговельна політика ЄС та Україна : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2019. 143 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/73002/1/Torhovelna_polityka.pdf;jsessionid=2BC65149E9EFBA0C9C541AA5C49589CA
25. Лендшел М. Нові інституційні механізми регіонального розвитку в Європі. *Регіональні студії*. 2017. Вип. 1. С. 18–28.
26. Мовчан Ю. Лісабонський договір – новий етап європейського конституціоналізму. *Віче*. К., 2008. № 24. С. 11-12.
27. Муравйов В., Березовська І. Види компетенції реформованого Європейського Союзу. *Міжнародні відносини*. 2009. № 37. С. 53-57.
28. Муравйов В.І. Вступ до права Європейського Союзу: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К. : Київський університет, 2007. 303с.
29. Овечкіна О. С. Гармонізація національного законодавства із правом Європейського союзу у сфері інтелектуальної власності. *Право.ua*. 2017. № 2. С. 35-41.
30. Панкевич О., Кілик М. Особливості обрання Європейського Парламенту. *Вісник Центральної виборчої комісії. Міжнародний досвід*. URL: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2007_2/visnik_st_26.pdf
31. Партнерство Україна – ЄС у безпековій сфері: сучасний стан і перспективи. Razumkov centre. Київ: 2021. 71 с. URL: <https://razumkov.org.ua/uploads/other/.pdf>
32. Пістракевич О. В. Особливості законотворчого процесу в Європейському Союзі. *Ефективність державного управління*. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2014. Вип. 39. С. 85–92.
33. Пістракевич О. В. Рада міністрів як поліфункціональний орган Європейського Союзу. *Вісник НАДУ*. 2013. Вип. 2. С. 192–200.
34. Право ЄС : устрій та правопорядок / С.М. Задорожна, Н.В. Кирилук, А.З. Маник; за заг. ред. С.М. Задорожної. Чернівці,

Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2021. 232 с.

35. Розвиток фінансових інститутів ЄС та виклики для фінансової політики України : монографія / Борзенко О.О., Богдан Т.П., Шаров О.М. та ін.; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». Київ, 2019. 372 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/312.pdf>.
36. Рудік Н. Зміцнення оборонної спроможності ЄС: шляхи подолання інвестиційних прогалин. *Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України*: матеріали XIX наук.-практ. конф. 16 червня 2022 р., м. Дніпро / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. Дніпро: НТУ ДП, 2022. С. 23-26.
37. Серета Т. Конституційно-правові основи інтеграції законодавства України до законодавства Європейського Союзу. *Юридична Україна*. 2017. № 4. С. 4-11.
38. Слюсаренко Ю. А., Шпак Д.Р. Правові аспекти здійснення і реалізації спільної зовнішньої політики, політики безпеки Європейського Союзу. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2013. Вип. 114(1). С. 40-45.
39. Фалалєєва Л. Г. Фундаментальні права та концепція наднаціональності: новітні підходи у практиці Європейського Союзу. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018. № 2. С. 58-67.
40. Чугаєв О. А. Валютна інтеграція в Європейському Союзі : навч. посіб. ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. К. : Київ. ун-т, 2010. 191 с.
41. Шевчук Б. М. Засади функціонування Європейського Союзу. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 44(1). С. 21-28.
42. Шпакович О. М. Вплив актів міжнародних організацій на внутрішні правопорядки держав-членів: теорія і практика : монографія ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2011. 415 с.
43. Яковюк І. В. Правові основи інтеграції до ЄС: загальнотеоретичний аналіз : монографія ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Х. : Право, 2013. 760 с.
44. Яковюк І. Громадянство Європейського Союзу : поняття і співвідношення з національним громадянством. *Проблеми законності*. 2010. Вип. 107. С. 13 – 22.
45. Яцків Я. О. Механізм прийняття рішень у ЄС. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2020/paper/viewFile/10282/8603>.

Навчальний контент

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Виникнення та розвиток Європейського Союзу	9	2	2	-	-	5
2.	Поняття та види компетенції Європейського Союзу	11	2	-	-	-	9
3.	Поняття та класифікація джерел права Європейського Союзу	11	4	2	-	-	5
4.	Правовий статус людини і громадянина в Європейському Союзі	9	2	2	-	-	5
5.	Інституційна система Європейського Союзу	11	4	2	-	-	5
6.	Прийняття та виконання рішень в Європейському Союзі	9	2	2	-	-	5
7.	Основні свободи внутрішнього ринку Європейського Союзу	9	2	2	-	-	5
8.	Правове регулювання фінансових відносин в Європейському Союзі	9	2	2	-	-	5
9.	Спільні політики на напрямки діяльності Європейського Союзу	9	2	2	-	-	5
10.	Право зовнішніх зносин Європейського Союзу	9	2	2	-	-	5
11.	Історичні та політичні передумови процесів інтеграції України та Європейського Союзу	9	2	2	-	-	5
	Всього годин:	105	26	20	-	-	59

Тематичний план навчальної дисципліни	
Методи навчання та форми	Під час лекційних занять застосовуються: 1) традиційний усний виклад змісту теми; 2) слайдові презентації.

<p>поточного контролю</p>	<p>На семінарських заняттях відбувається:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дискусійне обговорення проблемних питань; - вирішення тестових завдань; <p>Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції; 2. усне або письмове (у тому числі тестове у Google формі чи онлайн вікторини Kahoot) опитування на семінарських заняттях.
<p>Лекційні заняття</p>	<p style="text-align: center;">Лекційне заняття 1</p> <p>Тема 1. Виникнення та розвиток Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічні, політичні, культурні передумови виникнення ідеї об'єднання європейських держав і її еволюція. 2. Правосуб'єктність Європейського Союзу. Територія Європейського Союзу. Офіційні мови Європейського Союзу. Офіційні символи Європейського Союзу. 3. Склад і умови членства в Європейському Союзі. Порядок прийому нових членів. 4. Можливість і умови призупинення прав членства. <p style="text-align: center;">Лекційне заняття 2</p> <p>Тема 2. Поняття та види компетенції Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компетенція Європейського Союзу: поняття, структура і зміст. 2. Правові джерела компетенції Європейського Союзу. 3. Розмежування сфер відання і повноважень між Європейським Союзом і державами-членами. Принцип передачі повноважень. 4. Принципи пропорційності і субсидіарності. 5. Види компетенції Європейського Союзу. <p style="text-align: center;">Лекційне заняття 3-4</p> <p>Тема 3. Поняття та класифікація джерел права Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Співвідношення понять «європейське право», «право ЄС». Право Європейського Союзу і міжнародне право. Право Європейського Союзу і національне право країн-членів. 2. Система права Європейського Союзу. Джерела права Європейського Союзу. «Первинне» і «вторинне» право. 3. Нормативно-правові акти інститутів Європейського Союзу і їх різновиди. Регламент, директива, рішення: поняття та правовий статус. Судова практика як джерело права Європейського Союзу. 4. Акти Європейського Союзу, що не мають обов'язкової сили. Декларації (хартії), висновки, рекомендації та інші види юридичних актів. 5. Загальні принципи права Європейського Союзу, їх формування та значення. 6. Поняття спільного правового надбання (Acquis Communautaire) і його значення. 7. Відповідальність держав-учасників за порушення права

Європейського Союзу.

8. Поняття та значення гармонізації, уніфікації, адаптації та апроксимації законодавства Європейського Союзу.

Лекційне заняття 5

Тема 4. Правовий статус людини і громадянина в Європейському Союзі

1. Громадянство Європейського Союзу. Джерела правового регулювання правового статусу людини і громадянина у Європейському Союзі.
2. Підстави набуття і припинення громадянства Європейського Союзу.
3. Основні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Європейському Союзі. Приєднання ЄС до Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод. Хартія основних прав Європейського Союзу.
4. Класифікація прав людини і громадянина Європейського Союзу. Можливі обмеження щодо здійснення основних прав і свобод, їх межі.
5. Судовий захист прав і свобод. Позасудові механізми захисту прав і свобод.

Лекційне заняття 6-7

Тема 5. Інституційна система Європейського Союзу Європейського Союзу

1. Поняття інституцій Європейського Союзу. Інституції та інші органи Європейського Союзу. Єдність інституційної системи Європейського Союзу.
2. Правовий статус Європейської ради. Склад і порядок формування Європейської ради. Порядок скликання і проведення засідань.
3. Функції та повноваження Європейської ради.
4. Особливості функціонування Ради Європейського Союзу. Склад і порядок формування. Функції та повноваження Ради: обсяг і зміст. Повноваження в сфері законодавчої і виконавчої влади. Повноваження щодо формування органів і призначенню посадових осіб Європейського Союзу. Зовнішньополітичні та інші повноваження Ради.
5. Місце Європейського парламенту в системі органів ЄС. Склад, порядок обрання депутатів. Правовий статус депутатів Європарламенту. Керівні органи і посадові особи Європарламенту: голова, конференція голів, бюро, квестори і ін. Парламентські комісії.
6. Правовий статус Європейської комісії. Порядок формування Комісії. Правовий статус членів Комісії, гарантії їх незалежності. Генеральний директорат і інші структурні підрозділи Комісії. Політична відповідальність Комісії
7. Судова система Європейського Союзу: загальні принципи

- побудови. Структура і функції Суду Європейського Союзу.
8. Фінансові інституції Європейського Союзу. Суд аудиторів Європейського Союзу: склад, повноваження, функціонування.
 9. Європейський центральний банк: склад, повноваження, функціонування.
 10. Консультативні та дорадчі органи ЄС. Контрольні органи ЄС.

Лекційне заняття 8

Тема 6. Прийняття та виконання рішень в Європейському Союзі

1. Загальна характеристика механізму і основні різновиди прийнятих рішень. Еволюція процедури прийняття рішень. Суб'єкти і учасники прийняття рішень. Роль інститутів, консультативних органів та допоміжного апарату.
2. Система комітології і її значення.
3. Основні способи і процедури прийняття рішень.
4. Консультативна процедура і її особливості. Місце і роль консультативної процедури в прийнятті нормативно-правових актів.
5. Процедура співпраці при прийнятті нормативних правових актів.
6. Процедура спільного прийняття нормативних правових актів і її роль. Основні етапи процедури.
7. Особливості проходження проектів нормативних актів і погоджувальна процедура.

Лекційне заняття 9

Тема 7. Основні свободи внутрішнього ринку Європейського Союзу

1. Поняття та значення внутрішнього ринку ЄС. Вільний рух товарів. Вільний рух осіб. Свобода заснування та руху послуг. Вільний рух капіталів та платежів. Свободи внутрішнього ринку ЄС та право третіх країн.
2. Правове регулювання митного союзу ЄС. Основні нормативні акти, що регулюють торгівлю ЄС з третіми країнами. Основні митні режими. Загальний митний тариф: поняття, зміст, етапи формування, основні умови застосування.
3. Правові основи формування економічного і валютного союзу. Єдина валюта ЄС.
4. Антимонопольна політика та законодавство ЄС про свободу

Лекційне заняття 10

Тема 8. Правове регулювання фінансових відносин в Європейському Союзі

1. Становлення системи власних ресурсів ЄС. Бюджетний процес та бюджетний контроль в Європейському Союзі.
2. Система регулювання та функціонування банківської системи в Європейському Союзі.
3. Джерела правового регулювання ринку цінних паперів в ЄС. Обіг цінних паперів в Європейському Союзі.

	<p style="text-align: center;">Лекційне заняття 11</p> <p style="text-align: center;">Тема 9. Спільні політики на напрямки діяльності Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спільна зовнішня політика і політика безпеки. 2. Спільна торговельна політика Євросоюзу. 3. Співробітництво у сфері простору свободи, безпеки та юстиції. Європейське оборонне відомство, Європол, Євроюст, Європейська агенція з управління оперативним співробітництвом на зовнішніх кордонах ЄС Законодавство ЄС у сфері економічної злочинності, незаконного обігу наркотичних засобів, корупції та інших категорій злочинів. 4. Антитерористичне законодавство ЄС. <p style="text-align: center;">Лекційне заняття 12</p> <p style="text-align: center;">Тема 10. Право зовнішніх зносин Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародна правосуб'єктність Європейського Союзу. 2. Правові основи зовнішньополітичних відносин Європейського Союзу. 3. Зовнішньополітична діяльність Європейського Союзу. Відносини Європейського Союзу з міжнародними організаціями. Делегації Європейського Союзу. 4. Договірна практика Європейського Союзу: двосторонні, багатосторонні та змішані договори. Правоздатність Союзу щодо укладання міжнародних угод. Процедури укладання міжнародних угод. 5. Співробітництво Європейського Союзу з міжнародними організаціями. 6. Візовий режим. Уніфікація віз та порядку їх видачі у рамках Європейського Союзу. Національні візи та порядок пересування у Шенгенській зоні осіб, які мають національні візи. 7. Співробітництво з третіми країнами і гуманітарна допомога. 8. Санкційна політика Європейського Союзу. <p style="text-align: center;">Лекційне заняття 13</p> <p style="text-align: center;">Тема 11. Історичні та політичні передумови процесів інтеграції України та Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування договірно-правових і політичних засад співробітництва України і Європейського Союзу. Критерії розширення і поглиблення Європейської інтеграції. Східне партнерство+. 2. Політика ЄС щодо України на різних етапах взаємовідносин.. 3. Угода про партнерство та співробітництво. Порядок денний асоціації України та Європейського Союзу. Угода про асоціацію: історія, етапи ратифікації, наслідки для України. 4. Вступ України до Європейського Союзу. 5. Допомога ЄС під час воєнної агресії Російської Федерації.
<p style="text-align: center;">Семінарські заняття</p>	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 1</p> <p style="text-align: center;">Тема 1. Виникнення та розвиток Європейського Союзу.</p>

Питання для усного опитування та дискусії

1.1. Економічні, політичні, культурні передумови виникнення ідеї об'єднання європейських держав і її еволюція.

1.2. Правосуб'єктність Європейського Союзу. Територія Європейського Союзу. Офіційні мови Європейського Союзу. Офіційні символи Європейського Союзу.

1.3. Головні засади, цілі, завдання та принципи ЄС на сучасному етапі.

1.4. Історія розширення Європейського Союзу.

1.5. Склад і умови членства в Європейському Союзі. Порядок прийому нових членів.

1.6. Можливість і умови призупинення прав членства. Brexit: передумови, наслідки.

Методи навчання та форми поточного контролю

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань – 2 бали.
- 2) аудиторна письмова робота у формі виконання тестових завдань у Google формі чи он-лайн вікторини Kahoot за темою заняття – 3 бали.

Семінарське заняття 2.

Тема 2. Поняття та класифікація джерел права Європейського Союзу

Питання для усного опитування та дискусії

2.1. Співвідношення понять «європейське право», «право ЄС». Право Європейського Союзу і міжнародне право. Право Європейського Союзу і національне право країн-членів.

2.2. Принципи верховенства і прямої дії права Європейського Союзу. Особливості прямої дії Договору про Європейський Союз, регламентів і директив Співтовариства.

2.3. Система права Європейського Союзу. Джерела права Європейського Союзу. «Первинне» і «вторинне» право.

2.4. Нормативно-правові акти інститутів Європейського Союзу і їх різновиди. Регламент, директива, рішення: поняття та правовий статус.

2.5. Судова практика як джерело права Європейського Союзу.

2.6. Акти Європейського Союзу, що не мають обов'язкової сили. Декларації (хартії), висновки, рекомендації та інші види юридичних актів.

2.7. Загальні принципи права Європейського Союзу, їх формування та значення.

2.8. Поняття спільного правового надбання (Acquis Communautaire) і його значення.

2.9. Відповідальність держав-учасників за порушення права Європейського Союзу

2.10. Поняття та значення гармонізації, уніфікації, адаптації та апроксимації законодавства Європейського Союзу.

Методи навчання та форми поточного контролю

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань – 2 бали.
- 2) аудиторна письмова робота у формі виконання тестових завдань у Google формі чи он-лайн вікторини Kahoot за темою заняття – 3 бали.

Семінарське заняття 3.
Тема 3. Правовий статус людини і громадянина в
Європейському Союзі

Питання для усного опитування та дискусії

3.1. Громадянство Європейського Союзу. Підстави набуття і припинення громадянства Європейського Союзу.

3.2. Основні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Європейському Союзі.

3.3. Приєднання ЄС до Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод.

3.4. Хартія основних прав Європейського Союзу.

3.5. Класифікація прав людини і громадянина Європейського Союзу. Можливі обмеження щодо здійснення основних прав і свобод, їх межі.

3.6. Судовий захист прав і свобод. Позасудові механізми захисту прав і свобод.

Методи навчання та форми поточного контролю

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань – 2 бали.
- 2) аудиторна письмова робота у формі виконання тестових завдань у Google формі чи он-лайн вікторини Kahoot за темою заняття – 3 бали.

Семінарське заняття 4.

Тема 4. Інституційна система Європейського Союзу

Питання для усного опитування та дискусії

4.1. Поняття інституцій Європейського Союзу. Інституції та інші органи Європейського Союзу.

4.2. Правовий статус Європейської ради. Склад і порядок формування Європейської ради. Порядок скликання і проведення засідань. Голова Європейської ради. Повноваження Голови Європейської ради. Функції та повноваження Європейської ради. Висновки Європейської Ради та порядок їх реалізації. Спеціальні повноваження Європейської ради.

4.3. Особливості функціонування Ради Європейського Союзу. Склад і порядок формування. Загальна і спеціальна Рада. Внутрішня організація (Комітет постійних представників, робочі групи, генеральний секретаріат). Пост голови Ради і порядок його заміщення. Функції та повноваження Ради: обсяг і зміст. Повноваження в сфері законодавчої і виконавчої влади. Повноваження щодо формування органів і призначенню посадових осіб Європейського Союзу. Зовнішньополітичні та інші повноваження Ради.

4.4. Місце Європейського парламенту в системі органів ЄС. Склад, порядок обрання депутатів. Правовий статус депутатів Європарламенту. Керівні органи і посадові особи Європарламенту: голова, конференція голів, бюро, квестори і ін. Парламентські комісії. Юридична і політична відповідальність Європарламенту і його членів. Депутатський імунітет.

4.5. Правовий статус Європейської комісії. Порядок формування Комісії. Правовий статус членів Комісії, гарантії їх незалежності. Голова Комісії, його основні повноваження. Правове

становище заступників голови і комісарів ЄС. Генеральний директорат і інші структурні підрозділи Комісії. Політична відповідальність Комісії

4.6. Судова система Європейського Союзу: загальні принципи побудови. Структура і функції Суду Європейського Союзу.

4.7. Фінансові інституції Європейського Союзу. Суд аудиторів Європейського Союзу: склад, повноваження, функціонування. Європейський центральний банк: склад, повноваження, функціонування.

4.8. Консультативні та дорадчі органи ЄС. Контрольні органи ЄС.

Методи навчання та форми поточного контролю

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань – 2 бали.
- 2) аудиторна письмова робота у формі виконання тестових завдань у Google формі чи он-лайн вікторини Kahoot за темою заняття – 3 бали.

Семінарське заняття 5.

Тема 5. Прийняття та виконання рішень в Європейському Союзі

Питання для усного опитування та дискусії

5.1. Загальна характеристика механізму і основні різновиди прийнятих рішень. Суб'єкти і учасники прийняття рішень. Роль інститутів, консультативних органів та допоміжного апарату.

5.2. Система комітології і її значення.

5.3. Основні способи і процедури прийняття рішень.

5.4. Консультативна процедура і її особливості. Місце і роль консультативної процедури в прийнятті нормативно-правових актів.

5.5. Процедура співпраці при прийнятті нормативних правових актів. Сфера її застосування. Учасники процедури. Особливості та основні етапи прийняття рішень.

5.6. Процедура спільного прийняття нормативних правових актів і її роль. Основні етапи процедури.

5.7. Особливості проходження проектів нормативних актів і погоджувальна процедура.

Методи навчання та форми поточного контролю

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань – 2 бали.
- 2) аудиторна письмова робота у формі виконання тестових завдань у Google формі чи он-лайн вікторини Kahoot за темою заняття – 3 бали.

Семінарське заняття 6.

Тема 7. Основні свободи внутрішнього ринку Європейського Союзу

Питання для усного опитування та дискусії

6.1. Поняття та значення внутрішнього ринку ЄС. Вільний рух товарів. Вільний рух осіб. Свобода заснування та руху послуг. Вільний рух капіталів та платежів. Свободи внутрішнього ринку ЄС та право третіх країн.

6.2. Правове регулювання митного союзу ЄС. Основні нормативні акти, що регулюють торгівлю ЄС з третіми країнами. Основні митні режими. Загальний митний тариф: поняття, зміст, етапи формування, основні умови застосування.

6.3. Правові основи формування економічного і валютного союзу. Єдина валюта ЄС.

Методи навчання та форми поточного контролю

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань – 2 бали.
- 2) аудиторна письмова робота у формі виконання тестових завдань у Google формі чи он-лайн вікторини Kahoot за темою заняття – 3 бали.

Семінарське заняття 7.

Тема 8. Правове регулювання фінансових відносин в ЄС

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Становлення системи власних ресурсів ЄС. Бюджетний процес та бюджетний контроль в Європейському Союзі.
- 7.2. Система регулювання та функціонування банківської системи в Європейському Союзі.
- 7.3. Джерела правового регулювання ринку цінних паперів в ЄС. Обіг цінних паперів в Європейському Союзі.

Методи навчання та форми поточного контролю

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань – 2 бали.
- 2) аудиторна письмова робота у формі виконання тестових завдань у Google формі чи он-лайн вікторини Kahoot за темою заняття – 3 бали.

Семінарське заняття 8.

Тема 9. Спільні політики на напрямки діяльності Європейського Союзу

Питання для усного опитування та дискусії

8.1. Спільна зовнішня політика і політика безпеки. Становлення спільної зовнішньої політики і політики безпеки (СЗППБ); правові засади СЗППБ; організаційний механізм СЗППБ; правові інструменти здійснення СЗППБ; напрямки реформування і розвитку СЗППБ.

8.2. Спільна торговельна політика Євросоюзу. Становлення і розвиток спільної торговельної політики Євросоюзу (СТП); цілі та принципи СТП; правові засади СТП; компетенція Євросоюзу у сфері здійснення СТП; основні правові інструменти здійснення СТП: регулювання імпорту та експорту товарів, мито, кількісні обмеження у зовнішній торгівлі, антидемпінгове регулювання, антисубсидійне регулювання, стандартизація і сертифікація продукції.

8.3. Співробітництво у сфері простору свободи, безпеки та юстиції. Передумови розвитку співробітництва у сфері простору свободи, безпеки та юстиції; правові засади простору свободи, безпеки та юстиції; компетенція Євросоюзу і держав-членів у сфері простору свободи, безпеки та юстиції; основні напрямки співпраці в межах простору свободи, безпеки та юстиції; правові інструменти регулювання простору свободи, безпеки та юстиції; тенденції реформування простору свободи, безпеки та юстиції. Європейське оборонне відомство, Європол, Євроюст, Європейська агенція з управління оперативним співробітництвом на зовнішніх кордонах ЄС

8.4. Законодавство ЄС у сфері економічної злочинності, незаконного обігу наркотичних засобів, корупції та інших категорій злочинів.

8.5. Антитерористичне законодавство ЄС.

Методи навчання та форми поточного контролю

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань – 2 бали.
- 2) аудиторна письмова робота у формі виконання тестових завдань у Google формі чи он-лайн вікторини Kahoot за темою заняття – 3 бали.

Семінарське заняття 9.

Тема 10. Право зовнішніх зносин Європейського Союзу

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Міжнародна правосуб'єктність Європейського Союзу.
- 9.2. Зовнішньополітична діяльність Європейського Союзу. Відносини Європейського Союзу з міжнародними організаціями.
- 9.3. Договірна практика Європейського Союзу: двосторонні, багатосторонні та змішані договори. Правоздатність Союзу щодо укладання міжнародних угод. Процедури укладання міжнародних угод. Види угод, що укладаються Європейським Союзом. Правова база укладання міжнародних угод. Угоди, що регулюють економічне та політичне співробітництво між Європейським Союзом та іншими країнами.
- 9.4. Співробітництво Європейського Союзу з міжнародними організаціями.
- 9.5. Візовий режим. Уніфікація віз та порядку їх видачі у рамках Європейського Союзу. Класифікація віз у нормах Шенгенського права. Документи, які необхідно подати для отримання Шенгенської візи. Національні візи та порядок пересування у Шенгенській зоні осіб, які мають національні візи.
- 9.6. Співробітництво з третіми країнами і гуманітарна допомога.
- 9.7. Санкційна політика Європейського Союзу.

Методи навчання та форми поточного контролю

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань – 2 бали.
- 2) аудиторна письмова робота у формі виконання тестових завдань у Google формі чи он-лайн вікторини Kahoot за темою заняття – 3 бали.

Семінарське заняття 10.

Тема 11. Історичні та політичні передумови процесів інтеграції України та Європейського Союзу

Питання для усного опитування та дискусії

- 11.1. Формування договірно-правових і політичних засад співробітництва України і Європейського Союзу. Критерії розширення і поглиблення Європейської інтеграції. Східне партнерство+.
- 11.2. Політика ЄС щодо України на різних етапах взаємовідносин.
- 11.3. Угода про партнерство та співробітництво.
- 11.4. Порядок денний асоціації України та Європейського Союзу.
- 11.5. Угода про асоціацію: історія, етапи ратифікації, наслідки для України.
- 11.6. Вступ України до Європейського Союзу.
- 11.7. Допомога ЄС під час воєнної агресії Російської Федерації.

Методи навчання та форми поточного контролю

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань – 2 бали.
- 2) аудиторна письмова робота у формі виконання тестових завдань у Google формі чи он-лайн вікторини Kahoot за темою заняття – 3 бали.

<p>Самостійна робота студентів</p>	<p style="text-align: center;">Вимоги до самостійної роботи</p> <p>Завдання обирається студентом самостійно і виконується протягом вивчення дисципліни за ustalеними вимогами із занесенням їх у GOOGLE-клас дисципліни за посиланням: https://classroom.google.com/c/MTQ4NzQ5MzYxODgy?cjc=fvfdk54.</p> <p>Термін виконання самостійної роботи не повинен бути пізніше останнього семінарського заняття з дисципліни в академічній групі, в якій навчається студент.</p> <p style="text-align: center;">Завдання 1. Виконання есе на запропановану тематику за вибором студента. Виконання такого завдання оцінюється до 5 балів кожне.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наслідки виходу Великобританії зі складу ЄС для цілісності та політичної сили ЄС 2. Доцільність запровадження єдиного громадянства в ЄС 3. Доцільність запровадження в ЄС єдиної мови, єдиного громадянства чи єдиної валюти з припиненням функціонування національних мов, громадянств, валют 4. Чи зміниться геополітична карта ЄС у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації в Україну? 5. Чому, на вашу думку, ЄС не переходить до виключної компетенції в усіх сферах і які з сфер спільної компетенції ви вважаєте за доцільне перенести у виключну і чому? 6. Доцільність створення в межах ЄС воєнізованої оборонної інституції 7. Мої перші 5 пропозицій реформ для ЄС на посаді Президента Європейської ради 8. Важливі, на вашу думку, видатки з бюджету ЄС для України в 2024-2025 роках. 9. Які, на вашу думку, правові механізми може застосовувати ЄС при врегулюванні збройних конфліктів в третіх країнах (в тому числі щодо України)? І чи такі механізми є дієвими? 10. 10 конкретних кроків для України, щоб пришвидшити членство в ЄС. Чи потрібне Україні членство в ЄС? <p style="text-align: center;">Методичні рекомендації до виконання завдання</p> <p>Есе є самостійною творчею роботою студента, що має продемонструвати наявні знання із дисципліни, а також здатність аналізувати наукову, навчальну літературу, нормативні акти, офіційні онлайн ресурси інституцій та органів ЄС.</p> <p>За використання, обов'язковими є в тексті посилання на джерела, що були використані при написанні есе. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].</p> <p>Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг есе – до 4 сторінок формату А4.</p> <p>При виборі до виконання декількох есе як самостійного завдання,</p>
---	--

кожне есе має бути збережена в окремий файл із зазначенням в назві прізвища студента та порядкового номеру виконаного завдання.

Завдання 2. Заповнити запропоновану таблицю. Виконання такого завдання оцінюється до 5 балів кожне.

2.1. Співвіднести запропоновані сфедри із видами компетенцій ЄС

Виключна компетенція	Спільна компетенція	Інші види компетенцій

1. адміністративна співпраця
2. аспекти соціальної політики, визначені в Договорі про функціонування Європейського Союзу
3. визначення та здійснення спільної зовнішньої політики та політики безпеки
4. внутрішній ринок
5. встановлення правил конкуренції, потрібних для функціонування внутрішнього ринку
6. довкілля
7. економічне, соціальне та територіальне гуртування
8. енергетика
9. захист споживачів
10. збереження морських біологічних ресурсів у рамках спільної політики щодо рибальства
11. координація економічної політики держав-членів
12. координація політики зайнятості
13. культура
14. митний союз
15. монетарна політика для держав-членів, валютою яких є євро
16. освіта, професійне навчання, молодь та спорт
17. охорона та зміцнення здоров'я людини
18. промисловість
19. простір свободи, безпеки та правосуддя
20. сільське господарство та рибальство, за винятком збереження морських біологічних ресурсів
21. спільна торгівельна політика.
22. спільні проблеми безпеки у сфері охорони здоров'я – в аспектах, визначених у Договорі про функціонування Європейського Союзу
23. сфера досліджень технологічного розвитку та космосу і сфера співпраці з питань розвитку та гуманітарної допомоги, якщо здійснення цієї компетенції ЄС не перешкоджає державам-членам здійснювати їхні компетенції
24. транс'європейські мережі
25. транспорт
26. туризм
27. цивільний захист

2.2. Співвіднести запропоновані назви органів, інституцій та організацій із запропонованим в таблиці поділом.

Інституція ЄС	Органи ЄС	Агентства ЄС	Організації, які не засновані в межах ЄС

1. Агентство Європейського Союзу із захисту основних прав (FRA)
 2. Агентство з контролю за рибальством (CFCA)
 3. Бюро ЄС із питань різноманіття рослин (CPVO)
 4. Виконавче агентство з освіти, аудіовізуальної продукції та культурі (EACEA)
 5. Виконавче агентство охорони здоров'я (PHEA)
 6. Генеральна асамблея ООН
 7. ГУАМ
 8. Євроомбудсмен
 9. Європейська мовна спілка (ЄМС)
 10. Європейська рада
 11. Європейська служба зовнішніх справ
 12. Європейське агентство авіаційної безпеки (EASA)
 13. Європейське агентство безпеки праці та охорони здоров'я на робочому місці (OSHA)
 14. Європейське агентство з мереж та інформаційної безпеки (ENISA)
 15. Європейське агентство з питань безпеки продуктів харчування (EFSA)
 16. Європейське агентство з питань реконструкції (EAR)
 17. Європейське агентство з управління оперативною координацією на зовнішніх кордонах країн-членів ЄС (Frontex)
 18. Європейське агентство морської безпеки (EMSA)
 19. Європейське агентство охорони довкілля (EEA)
 20. Європейське агентство оцінки медичних продуктів (EMEA)
 21. Європейське відомство по боротьбі із шахрайством (OLAF)
 22. Європейське залізничне агентство (ERA)
 23. Європейське наглядове агентство з глобальної навігаційної супутникової системи (GSA)
 24. Європейське об'єднання з економічною метою (COEM)
 25. Європейське оборонне агентство (EDA)
 26. Європейське хімічне агентство (ECHA)
 27. Європейський банк реконструкції та розвитку
 28. Європейський інвестиційний банк
 29. Європейський інспектор із захисту даних
 30. Європейський омбудсман
 31. Європейський парламент
 32. Європейський поліцейський коледж (CEPOL)
 33. Європейський соціально-економічний комітет
 34. Європейський суд з прав людини
 35. Європейський фонд поліпшенню умов життя й праці (Eurofound)
 36. Європейський центр з попередження та контролю над хворобами (ECDC), Інститут досліджень проблем безпеки Європейського Союзу (EUISS)
 37. Європейський центр моніторингу наркотиків та наркоманії (EMCDDA)
 38. Європейський центр розвитку професійної освіти (Cedefop)
 39. Європейський центральний банк

	<p>40. Європол (Europol)</p> <p>41. Євроюст (Eurojust)</p> <p>42. Інтерпол</p> <p>43. Комітет Регіонів</p> <p>44. Митний Союз</p> <p>45. Міжнародний валютний фонд</p> <p>46. Міжнародний кримінальний суд</p> <p>47. ОПЕК</p> <p>48. Організація з безпеки і співробітництва в Європі</p> <p>49. Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС)</p> <p>50. Офіс гармонізації внутрішнього ринку (торговельні марки та дизайн) (ОНІМ)</p> <p>51. Парламентська асамблея Ради Європи</p> <p>52. Рада Європейського Союзу</p> <p>53. Рада Європи</p> <p>54. Рада Північноатлантичного альянсу</p> <p>55. Рахункова палата (Суд аудиторів ЄС)</p> <p>56. Співдружність незалежних держав</p> <p>57. Суд Європейського Союзу</p> <p>58. Супутниковий центр ЄС (EUSC)</p> <p>59. Центр перекладів для органів Європейського Союзу (CDT)</p> <p>2.3. Скласти порівняльну таблицю за довільними критеріями щодо порівняльної характеристики повноважень голови Європейської ради (Президента ЄС) та президента України.</p> <p style="text-align: center;">Методичні рекомендації до виконання завдання</p> <p>При виконанні самостійної роботи у викладі заповнення таблиць студент має звернути увагу на достовірність інформації, точність та лаконічність її викладу. Заповнення таблиць є самостійною (індивідуальною) роботою студента, що не передбачає роботи в команді та/або застосування академічно недоброчесних практик.</p> <p>Технічні вимоги: таблиця має бути набрана шрифтом Times New Roman, 12 кеглем через 1,0 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см.</p> <p>При виборі до виконання декількох таблиць як самостійного завдання, кожна таблиця має бути збережена в окремий файл із зазначенням в назві прізвища студента та порядкового номеру виконаного завдання.</p>
--	---

Політика та контроль

<p>Політика щодо дедлайнів та здобуття балів за пропущені заняття</p>	<p>Перескладання лекцій та семінарських занять відбувається у порядку, визначеному Положенням про організацію освітнього процесу у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, затверджене рішенням вченої ради від 29.08.2025 р., протокол №1, введено в дію наказом від 29.08.2025 р. № 523/25 (https://surl.li/liuxqd) (у новій редакції).</p> <p>Перескладання лекції: виконання завдання за темою пропущеної лекції.</p>
--	--

	Перескладання семінарських занять: усне опитування по питаннях семінару.
Підсумковий контроль	<p style="text-align: center;">Питання для підсумкового контролю</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови і причини європейської інтеграції. 2. Європейські Співтовариства: порядок і етапи формування, значення для формування ЄС 3. Зміст та значення Лісабонського договору 2007 року. 4. Територія ЄС. Офіційні мови ЄС. Офіційні символи ЄС. 5. Головні засади, цілі, завдання та принципи ЄС на сучасному етапі. 6. Склад і умови членства в ЄС. Порядок прийому нових членів. Можливість і умови призупинення прав членства. 7. Інституційна система Європейського Союзу. Поняття інституту Європейського Союзу. Ознаки інституту. 8. Склад і структура Європейської ради. Повноваження Європейської ради. Президент Європейської ради. 9. Місце, роль і статус Ради Європейського Союзу. Порядок формування і функціонування Ради. 10. Рада ЄС як законодавчий орган ЄС. 11. Особливий статус Голови Європейської ради. Особливості обрання та призначення, повноваження Голови. 12. Європейська Комісія: склад, порядок формування, строк повноважень, відставка. 13. Європейський Парламент: склад, принципи формування, порядок обрання депутатів. Регламент Європарламенту. 14. Парламентська процедура. Порядок прийняття рішень. Контрольні повноваження. Комітети з розслідування. 15. Омбудсман Європейського Союзу. 16. Правові основи організації та діяльності Суду ЄС. Юрисдикція Суду ЄС. 17. Рахункова палата ЄС. 18. Європейський центральний банк. 19. Причини і цілі введення громадянства Союзу. Громадянство ЄС і громадянство держав-членів. 20. Порядок набуття, статус, політико-правові наслідки громадянства ЄС. 21. Правовий статус постійного мешканця ЄС. 22. Поняття та значення внутрішнього ринку ЄС. 23. Вільний рух товарів. 24. Вільний рух осіб. 25. Свобода заснування та руху послуг. 26. Вільний рух капіталів та платежів. 27. Правове регулювання митного союзу ЄС. 28. Правові основи формування економічного і валютного союзу. Єдина валюта ЄС. 29. Право ЄС і міжнародне право. Право ЄС і національне право країн-членів. 30. Принципи верховенства і прямої дії права ЄС. Особливості прямої дії Договору про Європейський Союз, регламентів і директив Співтовариства. 31. Система права ЄС. Джерела права ЄС. «Первинне» і «вторинне» право.

32. Установчі акти ЄС і їх значення.
33. Особливості правового режиму установчих актів, їх відмінність від міжнародних договорів і співвідношення з національними конституційними актами держав-членів.
34. Нормативно-правові акти інститутів ЄС і їх різновиди.
35. Правова характеристика регламентів.
36. Особливості директив як різновидів правових актів ЄС. Види директив.
37. Рішення: поняття та правовий статус.
38. Судова практика як джерело права ЄС.
39. Акти ЄС, що не мають обов'язкової сили. Декларації (хартії), висновки, рекомендації та інші види юридичних актів.
40. Загальні принципи права ЄС, їх формування та значення.
41. Поняття спільного правового надбання (Acquis Communautaire) і його значення.
42. Поняття та значення гармонізації, уніфікації, адаптації та апроксимації законодавств ЄС.
43. Система комітології і її значення.
44. Особливості проходження проектів нормативних актів і погоджувальна процедура
45. Становлення системи власних ресурсів ЄС.
46. Бюджетний процес та бюджетний контроль в ЄС.
47. Система регулювання та функціонування банківської системи в ЄС.
48. Міжнародна правосуб'єктність ЄС.
49. Простір свободи, безпеки та юстиції в межах ЄС.
50. Політика ЄС щодо прикордонного контролю. Візова політика ЄС.
51. Спільна зовнішня політика і політика безпеки.
52. Спільна торговельна політика Євросоюзу.
53. Співробітництво у сфері простору свободи, безпеки та юстиції. Європейське оборонне відомство, Європол, Євроюст, Європейська агенція з управління оперативним співробітництвом на зовнішніх кордонах ЄС
54. Законодавство ЄС у сфері економічної злочинності, незаконного обігу наркотичних засобів, корупції та інших категорій злочинів.
55. Антитерористичне законодавство ЄС.
56. Договірна практика Європейського Союзу: двосторонні, багатосторонні та змішані договори.
57. Правоздатність Союзу щодо укладання міжнародних угод.
58. Процедури укладання міжнародних угод.
59. Співробітництво Європейського Союзу з міжнародними організаціями.
60. Візовий режим. Уніфікація віз та порядку їх видачі у рамках Європейського Союзу. Національні візи та порядок пересування у Шенгенській зоні осіб, які мають національні візи.
61. Співробітництво з третіми країнами і гуманітарна допомога.
62. Санкційна політика Європейського Союзу.
63. Історичні передумови інтеграційних процесів Україна-ЄС.
64. Політичні передумови інтеграційних процесів Україна-ЄС.
65. Угода про партнерство та співробітництво.
66. Порядок денний асоціації Україна-ЄС.
67. Угод про асоціацію України та ЄС. Етапи формування, підписання. Ратифікація Угоди про асоціацію.

	<p>68. Інституційне забезпечення інтеграції України та ЄС. 69. Наслідки для України подання заяви на членство в ЄС 70. Допомога ЄС в умовах повномасштабного вторгнення (економічна допомога та санкційна допомога)</p>
<p>Критерії оцінювання</p>	<p>1. Положення про організацію освітнього процесу у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, затверджене рішенням вченої ради від 29.08.2025 р., протокол №1, введене в дію наказом від 29.08.2025 р. № 523/25 (https://surl.li/liuxqd) (у новій редакції).</p> <p>2. Положення про систему рейтингового оцінювання результатів освітньої діяльності здобувачів вищої освіти у Хмельницькому університеті управління та права наказом від 19.02.2019 р. №74/19 (http://www.univer.km.ua/page/Polozhennya_ratings.pdf)</p> <p>Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[Вивчення навчальної дисципліни] --> B[100 балів] B --> C[Очна форма здобуття освіти (денна, вечірня)] B --> D[Заочна форма здобуття освіти] C --> E[10 балів – за результатами навчання під час лекцій] C --> F[30 балів – за результатами навчання під час семінарських (практичних, лабораторних) занять] D --> G[5 балів – за результатами навчання під час лекцій] D --> H[25 балів – за результатами навчання під час семінарських (практичних, лабораторних) занять] E --> I[20 балів – за результатами самостійної роботи] F --> I G --> J[30 балів – за результатами самостійної роботи] H --> J I --> K[40 балів – за результатами складання семестрового контролю] J --> K </pre> </div> <p>Обсяг балів, здобутих здобувачем вищої освіти під час лекцій з навчальної дисципліни, визначається у пропорційному співвідношенні до кількості відвіданих лекцій. Загальна кількість балів визначається за формулою:</p> $\sum_{л} = \Phi_{л} / \Pi_{л} \times \text{Мах}, \text{ де:}$ <p>$\sum_{л}$ – загальна кількість балів; $\Phi_{л}$ – кількість фактично відвіданих лекцій; $\Pi_{л}$ – планова кількість лекцій, визначена робочою програмою; Мах – максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти</p>

	<p>може отримати за роботу на лекціях.</p> <p>Кількість балів, здобутих здобувачем вищої освіти під час семінарських (практичних, лабораторних) занять з навчальної дисципліни, визначається за формулою:</p> $\sum c = (B_1 + B_2 + \dots + B_n) / n \times K,$ <p>де:</p> <ul style="list-style-type: none"> $\sum c$ – загальна кількість балів; B – кількість балів, отриманих на одному занятті; n – кількість семінарських (практичних, лабораторних) занять, визначених робочою програмою; K – коефіцієнт, який, як правило, дорівнює 6 (для денної форми здобуття освіти) або 5 (для заочної форми здобуття освіти). <p>Коефіцієнт K може бути іншим з урахуванням специфіки навчальної дисципліни.</p> <p>За результатами семінарського заняття здобувачеві вищої освіти до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.</p> <p>Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.</p> <p>Обсяг балів за самостійну роботу розподіляється за виконання завдань. Загалом за виконання самостійної роботи студент денної форми навчання може одержати максимально 20 балів.</p> <p>За семестровий контроль, що проводиться у формі екзамену студент може максимально одержати 40 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань студентів за результатами семестрового контролю, подана у табл. 4.6 підпункту 4.5.1 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 серпня 2025 року, протокол № 1).</p> <p>Підсумовування балів за результатами вивчення навчальної дисципліни здійснюється після проведення семестрового контролю (складання семестрового екзамену).</p> <p>Семестрова оцінка обчислюється шляхом додавання набраних здобувачем вищої освіти балів з поточного та семестрового контролю.</p>
<p>Можливість визнання результатів неформальної освіти</p>	<p>Здобувачу вищої освіти визнаються результати неформальної освіти за тематикою, пов'язаною з навчальною дисципліною, у порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (https://surl.li/fxneax) (за умови наявності сертифікату). Кількість зарахованих балів залежить від тематики онлайн курсу.</p> <p>Здобувачу вищої освіти можуть визнаватись результати участі у: конкурсі, науково-практичній конференції, тренінгу, турнірі, брейн-рингу тощо. Кількість зарахованих балів залежить від тривалості та тематики заходу.</p>
<p>Політика академічної доброчесності</p>	<p>Розділ «Академічна доброчесність» на сайті Університету http://univer.km.ua/page.php?pid=188</p>
<p>Політика врегулювання конфліктів</p>	<p>Етичний кодекс Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, затверджений рішенням вченої ради університету 27 травня 2020 року, протокол № 9, введений в дію наказом від 27.05.2020 р. № 201/20 (http://univer.km.ua/doc/Etichny_kodeks.pdf)</p>

Зворотній зв'язок	1. Під час аудиторних занять, консультацій. 2. За допомогою анкетування після завершення вивчення навчальної дисципліни, регулярних анкетувань студентів, що проводяться в університеті.
--------------------------	--

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Професорка кафедри міжнародного та європейського права, кандидатка юридичних наук, доцентка **Олена ЧЕРНЯК**

РОЗРОБНИКИ Доцент кафедри міжнародного та європейського права, доктор філософії з права, доцент **Алла КІРИК**

ГАРАНТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ Професорка кафедри міжнародного та європейського права, кандидатка юридичних наук, доцентка **Олена ЧЕРНЯК**

СХВАЛЕНО рішення кафедри міжнародного та європейського прав 29 січня 2026 року, протокол № 8.